

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060203

DOM
2020-12-04
Stockholm

Mål nr
F 9584-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-09-29 i mål nr F 1740-16,
se bilaga A

PARTER

Klagande

A.R.

Ombud: advokaten P.B.O.

Motpart

K.V.

Ombud: jur. kand. M.H.

SAKEN

Fastighetsbestämning avseende fastigheterna XX i Malmö kommun och
YY i Vellinge kommun
(Lantmäterimyndighetens ärendenummer M16150)

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen
  - a) undanröjer mark- och miljödomstolens dom,
  - b) undanröjer lantmäterimyndighetens beslut att ställa in förrättningen och beslut om fördelning av förrättningskostnader samt
  - c) återförvisar målet till lantmäterimyndigheten för fortsatt behandling.

Dok.Id 1635457

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

2. Mark- och miljööverdomstolen förordnar att vardera parten ska bära sin rättegångskostnad i såväl mark- och miljödomstolen som Mark- och miljööverdomstolen.
-

BAKGRUND

A.R. äger fastigheten XX i Malmö kommun. K.V. äger den angränsande fastigheten YY i Vellinge kommun.

XX bildades genom avsöndring 1911. Avsöndringens storlek och utformning beskrevs i ord i köpebrev från den 17 september 1910 och åtföljdes i avsöndringshandlingen av en enklare skiss. Gränsen i öster mot det som då var kyrklig jord uppgavs ha en längd av 157,9 meter. Vid en gränsbestämning 1931 av den kyrkliga jorden som senare skulle bli YY bestämdes och markerades gränserna runt om fastigheten vilket även omfattade den nyss nämnda gränsen mot avsöndringen som nu hade registrerats som ZZ. Gränsen mellan YY och ZZ (vilken senare namnändrades till XX) uppmättes och bestämdes till 158,25 meter. Gränsen mellan fastigheterna markerades i båda ändarna. I förrättningskartan från 1931 markerades alltså ett antal gränspunkter ut.

Efter ansökan av A.R. och K.V. beslutade lantmäterimyndigheten den 18 april 2012 att en särskild gränsutmärkning skulle ske av den år 1931 bestämda gränsen mellan A.R.s fastighet XX och K.V.s fastighet YY. Lantmäterimyndighetens beslut innebar särskild gränsutmärkning avseende gränspunkterna 52412 och 52413 enligt karta och beskrivning. I kartan angavs att gränspunkten 52416 inte återfunnits. Vidare beslutade lantmäterimyndigheten att förrättningskostnaderna skulle fördelas lika mellan de båda sökandena. Beslutet överklagades av A.R. till mark- och miljödomstolen som i domen den 25 oktober 2013 avslog överklagandet. Mark- och miljödomstolen beslutade att A.R. skulle ersätta K.V. för rättegångskostnader avseende ombudsarvode med 43 750 kr. Domen överklagades av A.R. till Mark- och miljööverdomstolen som den 17 januari 2014 beslutade att inte ge prövningstillstånd. Mark- och miljödomstolens dom och lantmäterimyndighetens beslut om särskild gränsutmärkning fick därmed laga kraft.

A.R. ansökte 2015 hos lantmäterimyndigheten om fastighetsbestämning avseende gränsen mellan hennes fastighet XX och K.V.s fastighet YY. Lantmäterimyndigheten beslutade den 18 mars 2016 att ställa in förrättningen liksom att A.R. skulle betala förrättningskostnaderna. Lantmäterimyndigheten hänvisade till en besiktning i fält som genomförts i februari 2016 och angav att det utifrån de rådande förhållandena inte fanns någon anledning att göra en annan bedömning än den som gjorts i ärendet om gränsutmärkning 2012; fastighetsgränsen var rättsligt entydig varför fastighetsbestämning inte kunde genomföras.

A.R. överklagade beslutet att ställa in fastighetsbestämningförrättningen till mark- och miljödomstolen. K.V. motsatte sig ändring. Mark- och miljödomstolen inhämtade yttrande från lantmäterimyndigheten som bl.a. uppgav att man genomfört en besiktning i fält i januari 2017 och nu återfunnit gränspunkten 52416.

Lantmäterimyndigheten angav att det var fråga om ett tydligt brunnslock med en tydlig råsten placerad strax söder om och att gränsmarkeringens utformning stämde väl överens med gränspunktens redovisning i förrättningskartan från 1931. På brunnslocket återfanns ingen mer exakt markering om gränspunktens läge, men det kunde återskapas relativt noggrant med den skiss med längdmått som återfinns i förrättningskartan och den återfunna råstenens läge söder om brunnslocket.

Lantmäterimyndigheten angav också att det var svårt att säga hur markförhållandena vid gränspunkten var vid fältarbetena vid den särskilda gränsutmärkningen 2012, men vid det nu genomförda fältarbetet var gränspunkten lätt att återfinna.

A.R. ansökte i juli 2017 hos Mark- och miljööverdomstolen om resning avseende den särskilda gränsutmärkningen och begärde ersättning för rättegångskostnader.

I dom den 29 september 2017 avslog mark- och miljödomstolen A.R.s överklagande avseende den inställda fastighetsbestämningförrättningen. Mark- och miljödomstolen konstaterade att det visserligen kan ha funnits synpunkter på hur den tidigare gränsutvisningen genomförts men eftersom gränsen klarlagts genom den särskilda gränsutmärkningen, som vunnit laga kraft, fann domstolen att det var denna gräns som

gällde och att domstolen inte kunde ompröva det redan lagakraftvunna förrättningsbeslutet. Mark- och miljödomstolen angav att den som vill få ett lagakraftvunnet beslut överprövat får undersöka om det går att använda sig av extraordinära rättsmedel.

A.R. överklagade mark- och miljödomstolens dom till Mark- och miljööverdomstolen som i december 2017 gav prövningstillstånd.

Skriftväxling vidtog i Mark- och miljööverdomstolen i såväl det överklagade målet som i resningsmålet. I resningsmålet var ytterligare två parter berörda: H.M. och Svenska Kyrkan, Lunds stifts prästlönetillgångar.

I resningsmålet motsatte sig K.V. ansökan och begärde ersättning för sina rättegångskostnader. Mark- och miljööverdomstolen beslutade den 6 mars 2019 att bevilja resning i målet till förmån för A.R. och H.M. samt förordnade att målet skulle återupptas till prövning vid mark- och miljödomstolen. Resning beviljades då den brunn och råsten vilka hittats under 2017 kunde utgöra den tidigare inte återfunna gränspunkten 52416. Den omständigheten bedömdes av Mark- och miljööverdomstolen utgöra en sådan ny omständighet som sannolikt skulle ha lett till en annan utgång i gränsutmärkningsärendet på så sätt att gränspunkterna 52412 och 52413 skulle ha fått andra placeringar eller att gränsutmärkningen inte skulle ha genomförts på grund av oklarhet om gränsens läge. Mark- och miljööverdomstolen beslutade vidare att rättegångskostnaderna skulle prövas i samband med att målet återupptogs i mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljööverdomstolen vilandeförklarade det överklagade målet i avvaktan på utgången av mark- och miljödomstolens prövning i resningsmålet.

Den 7 januari 2020 upphävde mark- och miljödomstolen sin tidigare dom i gränsutmärkningsmålet och befriade A.R. från skyldigheten att betala ersättning för rättegångskostnaderna samt förordnade att vardera parten skulle stå sina rättegångskostnader i det målet. Vidare upphävde mark- och miljödomstolen lantmäterimyndighetens beslut om särskild gränsutmärkning från 2012 – utom såvitt avsåg beslutet om

fördelning av förrättningskostnaderna – och ställde in förrättningen. Mark- och miljödomstolen förpliktade K.V. att ersätta A.R.s rättegångskostnader i målet vid mark- och miljödomstolen med 53 872 kr, varav 53 794 kr avsåg ombudsarvode. Slutligen förpliktades K.V. att ersätta A.R.s rättegångskostnader i resningsmålet i Mark- och miljööverdomstolen med 108 538 kr avseende ombudsarvode. Mark- och miljödomstolen konstaterade i huvudsaken att särskild gränsutmärkning endast kan ske då de gränser som berörs av åtgärden är rättsligt entydiga. När så inte är fallet krävs fastighetsbestämning. Det får således inte föreligga någon rättslig oklarhet beträffande gränsens sträckning. Mot bakgrund av vad som hade framkommit i resningsärendet och i det yttrande som inhämtats från lantmäterimyndigheten 2017, ansåg mark- och miljödomstolen att det förelåg en sådan osäkerhet beträffande gränsens läge att förutsättningar för en särskild gränsutmärkning inte föreligger.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.R. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska upphäva lantmäterimyndighetens beslut att ställa in förrättningen liksom upphäva beslutet om fördelning av förrättningskostnader och återförvisa målet till lantmäterimyndigheten för prövning i sak. A.R. har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska befria henne från skyldigheten att ersätta K.V.s rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen och i stället förplikta K.V. att ersätta hennes rättegångskostnader där. A.R. har slutligen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska förplikta K.V. att ersätta hennes rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen, uppgående till 106 200 kr inklusive mervärdesskatt avseende ombudsarvode.

K.V. har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras och yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 118 146 kr exklusive mervärdesskatt avseende ombudsarvode.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.R. har vidhållit vad hon tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande.

En lagakraftvunnen särskild gränsutmärkning lägger inte hinder i vägen för att pröva en ansökan om fastighetsbestämning om det har uppstått nya oklarheter sedan den särskilda gränsutmärkningen genomfördes eller om det är uppenbart att det inte funnits förutsättningar för att genomföra en sådan gränsutmärkning. Om ett förrättningsbeslut avseende särskild gränsutmärkning i sig anses utgöra ett absolut hinder mot att pröva en ansökan om fastighetsbestämning borde förrättningen inte ha ställts in utan ansökan avvisats omgående av lantmäterimyndigheten. Den information om allvarliga brister i handläggningen av gränsutmärkningen som hon lagt fram måste utgöra sådana omständigheter som kan föranleda att en fastighetsbestämning genomförs trots det tidigare förrättningsbeslutet. Skyldigheten att ta ställning till de nya skälen måste gälla även för mark- och miljödomstolens prövning. Båda fastighetsägarna får anses ha nytta av att gränsens rätta sträckning klargörs varför förrättningskostnaderna ska fördelas lika mellan dem.

Efter att resning beviljats och gränsutmärkningsbeslutet undanröjts är det visserligen tydligt att något hinder mot fastighetsbestämning inte föreligger och att målet ska återförvisas till lantmäterimyndigheten. Resningsbeslutet grundades på att det tillkommit nya omständigheter efter förrättningen och det är härigenom tydligt att det förhåller sig på det sätt hon hela tiden gjort gällande, nämligen att det funnits allvarliga brister i gränsutmärkningsärendet. Bristerna avser främst att man i gränsutmärkningsärendet dels inte återfunnit gränspunkten 52416, trots att lantmäterimyndigheten med lätthet kunde återfinna denna gränspunkt 2017, dels inte noterat den osäkerhet som rådde kring gränspunkterna 52414 och 52415 med hänsyn till att dessa gränspunkter 2012 angivits som markeringar i form av rör i mark, trots att de 1931 ursprungligen angavs som rör i betong respektive betongpelare.

Hon har under hela processens gång gjort gällande att den särskilda gränsutmärkningen inte utgjort hinder mot fastighetsbestämning eftersom nya oklarheter uppkommit. Mark- och miljödomstolen borde ha prövat om så var fallet. Att resningsfrågan kom att

prövas före förevarande mål påverkar inte detta och kan inte innebära att hon försätts i en sämre ekonomisk situation än vad som annars skulle ha blivit fallet.

Mot denna bakgrund kan det, om A.R. får bifall till sin talan, inte bli aktuellt med annat än att betrakta K.V. som fullt ut tappande part, och att hon därmed ska ersätta A.R. för rättegångskostnader såväl i mark- och miljödomstolen som Mark- och miljööverdomstolen.

K.V. har vidhållit vad hon tidigare anfört och tillagt i huvudsak följande.

Prövningen av om det förelegat oklarheter som skulle kunna leda till att en fastighetsbestämning skulle genomföras är inte uteslutande av formell art utan innefattar en materiell prövning. För att avvisning ska få ske på grund av res judicata måste den sökta åtgärden överensstämma med den tidigare avgjorda frågan. Ansökan, som avser en tidigare avgjord eller inställd åtgärd eller en avvisad ansökan där sökanden anger nya skäl, kan normalt inte avvisas, eftersom lantmäterimyndigheten då måste ta ställning till de nya skälen. En sådan förrättning ska ställas in om den inte kan genomföras. Det hade inte uppkommit några betydande oklarheter sedan den senaste förrättningen och förutsättningarna i övrigt var uppfyllda för att ställa in förrättningen. Beslutet om förrättningskostnader var därmed också korrekt.

De gränspunkter som berördes av gränsutmärkningsbeslutet är 52412 och 52413. Dessa gränspunkter var och är korrekt utmärkta. Ingen av de genomförda förrättningarna har syftat till att bestämma det exakta läget för gränspunkten 52416. Även om gränspunkten 52416 anses återfunnen och beaktas skulle den aktuella gränsen inte ändras eller komma att ändras endast på ett marginellt sett.

A.R. har uppfört byggnader inne på K.V.s fastighet. Överskridandet av gränsen är betydande och förhållandet förväntas inte upphöra eftersom osäkerheten kring gränspunkternas läge är alltför liten; på sin höjd skulle gränsen flyttas några centimeter. Dessutom gäller osäkerheten gränspunkterna i nordsydlig riktning och inte i östvästlig riktning vilket hade kunnat påverka gränsens läge. Betydelsen av att fastställa läget för gränspunkten 52416 har fått orimliga proportioner i

målet. Det exakta läget för denna gränspunkt saknar alltså självständig relevans. De oklarheter och avvikelser som har påpekats i målet måste betraktas som små med hänsyn till måtavstånden. En viss tolerans måste accepteras, vilket också framgår av lantmäterimyndighetens yttrande. De oklarheter angående mätningar som har påtalats tar dessutom delvis ut varandra.

Om A.R.s yrkande om återförvisning bifalls bör det i vart fall inte få till följd att K.V. ska bära någon del av A.R.s rättegångskostnader. Bestämmelsen i 16 kap. 14 § fastighetsbildningslagen (1970:988), FBL, ger Mark- och miljööverdomstolen utrymme att göra en egen skälighetsbedömning. I vart fall bör kostnaderna kunna kvittas med tillämpning av 18 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken, dvs. med hänsyn till att den omständighet som utgången var beroende av inte före rättegången inleddes var känd för K.V. och då hon inte heller borde ha haft kännedom om den. Under alla omständigheter ska beaktas att A.R.s processföring har varit påtagligt vidlyftig och att hennes rättegångskostnader omfattar kostnader för fastighetsteknisk rådgivning vilket inte kan ha varit påkallat.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Ny förrättning för fastighetsbestämning

Frågor om hur fastighetsindelningen är beskaffad får på ansökan av sakägare prövas av lantmäterimyndigheten genom fastighetsbestämning. Sådana frågor kan avse bl.a. gränsers sträckning eller gränspunkters läge och prövas av myndigheten vid förrättning. (Se 14 kap. 1 § första stycket 1, 1 a § och 2 § FBL.) Om hinder mot förrättning uppkommer ska lantmäterimyndigheten så snart som möjligt avbryta förrättningen och meddela ett inställelsebeslut (se 4 kap. 31 § FBL). Då ett beslut att ställa in en förrättning överklagas, ska bedömningen göras utifrån de omständigheter som föreligger vid prövningstidpunkten (jfr Högsta domstolens beslut den 8 april 2014 i mål nr T 3027-12).

Mark- och miljödomstolen har, efter att resning beviljats, undanröjt gränsutmärkningsbeslutet från 2012 med förklaring att det förelåg en sådan osäkerhet beträffande gränsens läge att förutsättningar för en särskild gränsutmärkning inte föreligger. Ett gränsutmärkningsbeslut får inte meddelas om fastighetsbestämning enligt 14 kap. 1 § första stycket 1 FBL krävs (se 14 kap. 15 § andra stycket FBL). Frågan om gränsens sträckning mellan fastigheterna XX och YY är alltså i nuläget inte entydigt avgjord utan det krävs fastighetsbestämning. Med hänsyn härtill finns det inte längre förutsättningar att ställa in förrättningen avseende fastighetsbestämning. A.R.s överklagande ska därför bifallas på så vis att lantmäterimyndighetens beslut att ställa in förrättningen upphävs och målet återförvisas till lantmäterimyndigheten för fortsatt behandling. Av detta följer att även lantmäterimyndighetens beslut om fördelning av förrättningskostnader ska upphävas.

Rättegångskostnader

I mål om fastighetsbestämning gäller i fråga om rättegångskostnader att domstolen, efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna, får besluta att sakägare som förlorar målet ska ersätta annan sakägare dennes rättegångskostnad. I övrigt ska 18 kap. rättegångsbalken tillämpas. (Se 16 kap. 14 § första stycket och 17 kap. 3 § FBL.) Bestämmelsen i 16 kap. 14 § första stycket FBL innebär att i mål där det föreligger ett tydligt motpartsförhållande mellan sakägarna, utgångspunkten är att rättegångsbalkens huvudregel i 18 kap. 1 §, att den tappande parten ska ersätta motparten för dennes rättegångskostnader, tillämpas. Med tappande part åsyftas i rättegångsbalkens bestämmelse den part som har förlorat målet i sak. I mål där saken ännu inte har prövats slutligt finns därför en kompletterande regel i 18 kap. 15 § tredje stycket samma balk som vid återförvisning innebär att frågan om rättegångskostnader, även i högre rätt, prövas av underinstansen i samband med dess avgörande i sak, med hänsyn till den slutliga utgången där. Denna bestämmelse kan emellertid inte tillämpas i fastighetsmål när återförvisning sker till lantmäterimyndighet eftersom lantmäterimyndighet inte har behörighet att pröva frågor om rättegångskostnader (se NJA 1997 s. 805). Mark- och miljööverdomstolen har därför att nu pröva frågan om ersättning för rättegångskostnader såväl här som i mark- och miljödomstolen. När högre rätt prövar

fördelningen av rättegångskostnaderna i lägre rätt sker det på grundval av målets slutliga utgång (dvs. utgången i högre rätt). Vid Mark- och miljööverdomstolens bedömning av rättegångskostnaderna får det konstateras att det, till skillnad från vad som var fallet i NJA 1997 s. 805, inte står klart till vilken parts nackdel prövningen i sak kommer att utfalla vid fastighetsbestämningen.

Under sådana förhållanden skulle det i och för sig kunna ifrågasättas om K.V. kan anses ha förlorat målet i den mening som avses i 16 kap. 14 § första stycket FBL. Vid den bedömningen kan det ha viss betydelse att 16 kap. 14 § första stycket FBL ger utrymme för att beakta de särskilda förhållanden som präglar fastighetsmål. Mark- och miljööverdomstolen anser emellertid att det skulle föra för långt att, som K.V. har gjort gällande, anse att bestämmelsen generellt öppnar upp för en mer allmän skälighetsbedömning när det som i detta fall rör sig om ett mål där det på samma sätt som i tvistemål i allmänhet föreligger ett klart motsatsförhållande mellan två sakägare. Fastighetsmålets särskilda karaktär får i stället beaktas inom ramen för tillämpningen av bestämmelserna i 18 kap. rättegångsbalken, och då bland annat vid bedömningen av om K.V. är att anse som tappande part enligt 1 §. Det motsatta synsättet riskerar enligt Mark- och miljööverdomstolen att medföra att förut-sebarheten för parterna vad gäller rättegångskostnadsersättning i fastighetsmål går för-lorad.

Huvudregeln i 18 kap. 1 § rättegångsbalken innebär alltså att den som är att anse som tappande part ska ersätta motpartens rättegångskostnader. Förutom att med tappande part i 1 § avses den som har förlorat målet i sak är vid tolkningen och tillämpningen av rättegångskostnadsbestämmelserna i 18 kap. rättegångsbalken i detta fall också 3 § av betydelse. Om den vinnande parten har inlett rättegången utan att motparten har givit anledning till det kan kostnaderna beroende på omständigheterna kvittas eller, i kvalificerade fall, den vinnande parten bli skyldig att ersätta motpartens kostnader (3 § första stycket). Kostnaderna kan också kvittas om den omständighet som utgången berodde på inte var känd för den tappande parten och denne inte heller borde ha känt till den (3 § andra stycket).

Vid bedömningen i detta fall finns det enligt Mark- och miljööverdomstolen anledning att ta fasta på följande förhållanden.

Även om ett lagakraftvunnet gränsutmärkningsbeslut i rättslig mening som utgångspunkt hindrar att frågan om gränsen tas upp på nytt, hindrar det inte en fastighetsbestämning om nya omständigheter framkommer som på ett tillräckligt tydligt sätt innebär att gränsen trots allt inte är klar. De oklarheter som A.R. anförde hos lantmäterimyndigheten hänförde sig visserligen främst till handläggningen av den särskilda gränsutmärkningen 2012 men det går knappast att bortse från att lantmäterimyndigheten i nära anslutning till att A.R. väckte frågan på nytt, men först efter att hon hade överklagat till mark- och miljödomstolen, enkelt kunde återfinna gränspunkten 52416 och också kunde bekräfta att gränsutmärkningen knappast uppfyllde de noggrannhetskrav som måste ställas på en sådan förrättning.

Enligt Mark- och miljööverdomstolens mening kan den omständigheten att A.R. inte redan inledningsvis ansökte om resning i stället för att ansöka om fastighetsbestämning därför inte leda till slutsatsen att hon har inlett rättegången i onödan, än mindre att hon genom försumlighet har förorsakat en onödig rättegång. Det kan då inte bli aktuellt att förplikta A.R. att ersätta K.V. för rättegångskostnader.

Mark- och miljööverdomstolen anser dock att viss vikt får läggas vid att A.R., efter att hon ansökt om resning, ådrog sig ytterligare kostnader i det överklagade målet. A.R. kan i och för sig inte lastas för att hon vidhöll sin talan; talan syftade ytterst till att målet skulle prövas i sak hos lantmäterimyndigheten. Även om det överklagade målet inte formellt var vilandeförklarat har hon dock, biträdd av advokat, själv förfogat över vilka kostnader som hon ådrog sig i det överklagade målet efter det att hon ansökt om resning. I resningsmålet har A.R. fått ersättning fullt ut för sina rättegångskostnader. Att resning beviljats och gränsutmärkningsbeslutet upphävts har haft omedelbar betydelse för att A.R.s återförvisningsyrkande i detta mål bifallits. Denna omständighet var inte känd för K.V. innan i vart fall huvuddelen av hennes rättegångskostnader i detta mål uppkom. Hon

kan inte heller antas ha känt till att resning skulle beviljas och gränsutmärkningsbeslutet upphävas förrän detta var ett faktum. I det sagda ligger att Mark- och miljööverdomstolen bedömer att utgången i resningsärendet i vart fall inte var uppenbar. Det får därför betraktas som rimligt att K.V. motsatte sig fastighetsbestämning tills det stod klart att förutsättningar för särskild gränsutmärkning inte förelåg.

Vid en samlad bedömning finner Mark- och miljööverdomstolen skäligt, särskilt med beaktande av att utgången i sak i nuläget inte står klar och med hänsyn till att A.R. har fått fullt ut ersättning för sina rättegångskostnader i resningsärendet, att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader i såväl mark- och miljödomstolen som Mark- och miljööverdomstolen.

Den närmare innebörden av rättegångskostnadsbestämmelsen i 16 kap. 14 § första stycket FBL, särskilt när återförvisning sker till lantmäterimyndighet för prövning i sak och där rättegångskostnaderna ska bestämmas av domstol (jfr NJA 1997 s. 805), är sparsamt belyst i praxis. Mark- och miljööverdomstolen tillåter därför överklagande av beslutet i fråga om rättegångskostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR beslutet under punkten 2 i domslutet, se bilaga B
Överklagande senast 2021-01-04

Avgörandet i övriga delar får enligt 37 § andra stycket lagen (1996:242) om domstolsärenden inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsrådet Karin Wistrand, referent, tekniska rådet Börje Nordström och hovrättsrådet Christina Ericson.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-09-29
meddelad i
Växjö

Mål nr F 1740-16

KLAGANDE

A.R.

Ombud: advokat P.B.O.

MOTPART K.V.

Ombud: M.H.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäterimyndighetens beslut den 18 mars 2016 i ärende nr M16150,
se bilaga 1

SAKEN

Fastighetsbestämning

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.
  2. A.R. ska ersätta K.W. för rättegångskostnader avseende ombudsarvode med 46 750 kr inklusive moms jämte ränta enligt lag från dagen för denna dom till dess full betalning sker.
-

Dok.Id 382107

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 130 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

A.R. inkom den 30 juni 2015 med ansökan om fastighetsbestämning till lantmäterimyndigheten i Malmö kommun. Ansökan skickades vidare till den statliga lantmäterimyndigheten i Malmö (Lantmäteriet), eftersom ansökan även berörde fastighet i Vellinge kommun. Senare har yrkandet om fastighetsbestämning preciserats till att avse gränsen mellan A.R.s fastighet XX i Malmö kommun och YY i Vellinge kommun, som ägs av K.W..

Lantmäteriet konstaterade att det i ärende M112251 från 2011 framkommit att den aktuella fastighetsgränsen inte var oklar, varför förutsättningar för fastighetsbestämning saknades. Efter ansökan genomfördes istället under 2012 en särskild gränsutmärkning i ärende M12159. Beslutet i det ärendet vann, efter överklagande, laga kraft. Mot bakgrund av detta och då det efter undersökning i fält inte påträffats några nya eller förändrade förhållanden, fann Lantmäteriet att det saknades förutsättningar för att genomföra en fastighetsbestämning. Förrättningen ställdes därför in genom beslut den 18 mars 2016. A.R. har nu överklagat Lantmäteriets beslut att ställa in förrättning till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

A.R. yrkar, såsom hon preciserat sin talan, att mark- och miljödomstolen upphäver det överklagade beslutet och visar målet åter till Lantmäteriet för prövning i sak samt för omprövning avseende frågan om fördelning av förrättningskostnaderna. Vidare yrkas ersättning för rättegångskostnader med 22 563 kr inklusive moms.

K.W. yrkar att mark- och miljödomstolen med avslag av överklagandet fastställer Lantmäteriets beslut. K.W. yrkar även ersättning för sina rättegångskostnader med 37 400 kr, exklusive moms.

A.R. har till grund för sin talan huvudsakligen anfört följande.

I Lantmäteriets protokoll den 18 mars 2016 nämns att man vid fältkontroll funnit den betongpelare i norr som är väsentlig för den aktuella gränsen. Det nämns inte

att man även fann den slambrunn med närbelägen råsten som finns redovisad i gränsbestämningen från 1931 och som är den södra änden av den raka linje som definierar gränsen. Inte heller nämns att man dessutom mätt in brunnen och råstenen. Resultaten visar att den raka gränslinjen, så som den felaktigt redovisats i särskild gränsutmärkning, med nästan en meter missar den rätta gränsmarkeringen, som utgörs av råstenen som funnits där hela tiden och som även tidigare lätt kunnat hittas. I det nämnda protokollet nämns även att man den 24 februari 2016 besiktigade de äldre markeringar som använts då aktuell gräns rekonstruerades vid särskild gränsutmärkning i ärende M12159. Det borde då noterats, liksom vid tidigare förrettning, att dessa gränspunkter nu var markerade med rör i mark och inte på det sätt som anges i gränsbestämningen från 1931. Att den ursprungliga markeringen har ersatts med "rör i mark" finns inte redovisat någonstans. Efter överklagandet har råstenen återfunnits i fastighetens sydöstra hörn, ungefär på den linje som hon och grannen i söder ansåg att gränsen gick redan 2011. Stenen ligger cirka en meter längre österut än det rör som 2011 markerades som gränspunkt. Den särskilda gränsmarkering som LM utförde på grundval av dessa felaktiga utgångspunkter kan således betraktas som en nullitet.

Hennes förhoppning med fastighetsbestämningen var att få den hävdvunna gränssträckningen sanktionerad. Denna hävd går längre tillbaka än hennes förvärv av fastigheten. Det är även fel att kostnader för uppenbara felaktigheter lagts på henne.

Utlåtande har även, på uppmaning från A.R., inkommit från H.F., pensionerad lantmätare. I utlåtandet anförs flera punkter kring Lantmäteriets tillvägagångssätt vid den sedermera inställda fastighetsbestämningen som H.F. bedömer som oklarheter.

K.W. har som grund för sin talan huvudsakligen anfört följande. Fastighetsgränsen sträckning har redan varit föremål för domstolsprövning. Genom Lantmäteriets beslut den 18 april 2012 i ärende M12159 fastslogs att gränsen kommit till i laga ordning och är rättsligt entydig, varför gränsen kunde återutmärkas. Beslutet överklagades till mark- och miljödomstolen i Växjö, som i dom den 25 oktober

2013 i mål nr F 1702-12 fastställde Lantmäteriets beslut. Mark- och miljööverdomstolen meddelade inte prövningstillstånd.

I det nu överklagade beslutet har förrättningslantmätaren konstaterat att det saknas anledning att göra någon annan bedömning än den som gjorts i ovannämnda ärende. Förrättningen ställdes således in.

Det saknas anledning att ifrågasätta den bedömning som gjorts vid två separata tillfällen av Lantmäteriet och som fastställts i lagakraftvunnen dom från mark- och miljödomstolen i Växjö.

Enligt uppgift från pensionerade lantmätaren H.F. så har Lantmäteriet i det nu aktuella ärendet mätt in den brunn och råsten som A.R. menar utgör de rätta gränsmarkeringarna. Alltså har Lantmäteriet haft tillgång till all tillgänglig information när de fattat sitt beslut att ställa in förrättningen. Att H.F. anser att vissa oklarheter möjligen kan klarläggas genom en fastighetsbestämning utgör inte grund för att åsidosätta Lantmäteriets bedömning.

A.R. menar att fastighetsgränsen är felmarkerad med cirka en meter, vilket medfört att mark som A.R.s hus är byggda på tillförts K.W. Dock är vissa av de aktuella byggnaderna i sin helhet placerade på fel sida fastighetsgränsen. En meter är således inte avgörande i det sammanhanget.

Lantmäteriet har, efter föreläggande från mark- och miljödomstolen, yttrat sig och svarat på ett antal frågor. Föreläggandet har skett för att domstolen vill bringa klarhet i hur Lantmäteriet handlagt tidigare förrättningar och om det funnits anledning att hantera den nu inställda fastighetsbestämningen på något annat sätt.

Lantmäteriet konstaterar bl. a. att en gränspunkt vid ett brunnslock i sydvästra hörnet av YY har återfunnits och att gränspunkten var lätt att återfinna vid de fältarbeten som gjorts i samband med Lantmäteriet yttrande med anledning av domstolens föreläggande. Lantmäteriet skriver i yttrandet att ”Eftersom gränspunkten

vid brunnslocket ligger nära placerad de gränspunkter som gränsutmärktes 2012 på XX och hade längdmått angivna till dessa borde gränspunkten ha bedömts som viktig att eftersöka och mäta in”.

Vid de mätningar som nu gjorts, med anledning av den återfunna gränspunkten, finner Lantmäteriet att det föreligger skillnader i förhållande till den särskilda gränsutvisning som gjordes 2012. Vidare har i förrättningskartan från den särskilda gränsutvisningen två äldre gränsmarkeringar på östra sidan av YY redovisade som återfunna och inmätta (52414 och 52415), men med markeringstypen rm (rör i mark). I 1931 års förrättningskarta anges att gränspunkten 52414 ska ha markeringstypen rg (rör i gjutning) och gränspunkten 52415 betongpelare. Med anledning av att det i 2012 års beslut har angetts en annan markeringstyp (rör i mark) än de ursprungliga (rör i gjutning och betongpelare) är det möjligt att de två gränsmarkeringarna vid något tillfälle har blivit återutsatta. Det har med hjälp av arkivsökning inte gått att finna någon åtgärd registrerad på berörda fastigheter där det redovisas att gränspunkterna har blivit återutsatta.

Det går inte att säga med säkerhet hur de två gränsrören har kommit på plats. Det faktum att de har en avvikande markeringstyp gentemot vad som framgår av förrättningskartan från 1931 borde i ärendet 2012 ha föranlett en mer ingående utredning av gränspunkternas beskaffenhet och kvalitet i förhållande till andra gränspunkter.

Vid de mätningar som nu gjorts har ytterligare en betongpelare (gränspunkt närmast ovanför punkt 52413) återfunnits som enligt 1931 års beslut utgör gränspunkt. Betongpelaren var tydlig och lätt att finna i terrängen. Lantmäteriet skriver i sitt yttrande att ”På grund av de krav på hög lägesnoggrannhet som normalt ställs för genomförande av särskild gränsutvisning borde en undersökning av de flesta av de gränsmarkeringar som redovisas på fastighetsbestämningsskartan från 1931 varit påkallas för att försäkra sig om lägeskvaliteten på dels de punkter som var aktuella för gränsutmärkningen, men även för de gränspunkter som låg till grund för framräkningen av gränsutmärkningspunkterna. ... Det kan sammanfattningsvis

konstateras att det av beslutshandlingarna år 2012 inte framgår hur förrättningslantmätaren har försäkrat sig om kvaliteten på de gränsutmärkta punkterna.”

Avslutningsvis framför Lantmäteriet att den berörda gränsens läge nyligen prövats och avgjorts i en överinstans och att förrättningslantmätaren för ärende M161250 bedömde att det inte förelåg möjlighet att ta upp samma fråga till prövning igen varför beslut togs om att ställa in förrättning.

Parterna har härefter fått möjlighet att slutföra sin talan samt tillfälle att yttra sig över Lantmäteriets yttrande.

K.W. vidhåller att det saknas anledning att ifrågasätta den bedömning som gjorts vid två separata tillfällena av Lantmäteriet och som fastställts i lagakraft-vunnen dom av Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen i mål F 1702-12, nämligen att aktuell fastighetsgräns kommit till i laga ordning och är rättsligt entydig. Även i Lantmäteriets yttrande understryks att ingen av de återfunna gränspunkterna avviker på ett markant sätt i läge mot vad som redovisas i fastighetsbestämning-kartan från 1931. Vidare, att det är vanligt förekommande med mindre avvikelser i längdmått mellan gränspunkter som mäts in idag i förhållande till äldre fastighets-bildningsbeslut som det förevarande från 1931.

A.R. konstaterar att de uppgifter som numera framkommit beträffande allvarliga brister i Lantmäteriets handläggning vid den särskilda gränsutmärkningen som ägde rum 2012 visar att den lagakraftvunna särskilda gränsutmärkningen med fog kan ifrågasättas. Genom de nya uppgifterna har det uppstått sådana oklarheter att förutsättningar för fastighetsbestämning numera föreligger. Det är ovidkommande att gränsutmärkningsbeslutet är relativt nytt och att det fastställts av överinstanser. Den särskilda gränsutmärkningen från 2012 innehåller såväl tveksamheter som konstaterade fel och brister. Den omständighet som tydligast åskådliggör felaktigheterna är att den kritiska gränspunkten 52416 som inte närmare eftersöktes av lantmätaren 2012 numera är identifierad. Mot bakgrund av vad som framgår av Lantmäteriets yttrande får det anses klarlagt att den rätta gränspunkten 52416

numera är återfunnen. Denna gränspunkt är viktig för att ett korrekt beslut ska kunna fattas eftersom den numera identifierade gränspunkten 52416 avviker från den punkt som förekommer i den särskilda gränsutmärkningen från 2012.

DOMSKÄL

Omfattningen av mark- och miljödomstolens prövning

Överklagandet i förevarande mål avser Lantmäteriets beslut den 18 mars 2016 att ställa in den av A.R. sökta fastighetsbestämningen rörande gränsen mellan fastigheterna XX i Malmö kommun och YY i Vellinge kommun. Mark- och miljödomstolens prövning är i och för sig begränsad till vad som omfattas av det överklagade beslutet. I detta mål kan därför prövningen endast avse huruvida Lantmäteriet haft skäl för att ställa in förrättningen eller inte.

Tidigare förrättningar

A.R. har bl. a. framfört att det varit så stora brister i Lantmäteriets tidigare handläggning, av dels den 2011 sökta fastighetsbestämningen, där förrättningslantmätaren konstaterade att den aktuella gränsen inte är oklar och att fastighetsbestämning därför inte kan ske, och dels den särskilda gränsutmärkningen som skedde under 2012, att den nu sökta fastighetsbestämningen ska fullföljas på ett korrekt sätt. R. har också anhållit om att domstolen hämtar in yttrande från Lantmäteriet, vilket domstolen funnit nödvändigt för att bringa klarhet i hur Lantmäteriet handlagt tidigare förrättningar och om det funnits anledning att hantera den nu inställda fastighetsbestämningen på något annat sätt.

Av Lantmäteriets yttrande framgår att den aktuella gränssträckningen inte alls varit så självklar och säker att den inte skulle kunna ha blivit föremål för fastighetsbestämningen. Eftersom fastighetsbestämningen återkallades och senare ställdes in sökte R. istället en särskild gränsutvisning. Av Lantmäteriets yttrande framgår att ärendet 2012 borde ha föranlett en mer ingående utredning av Lantmäteriet. Bl. a. framgår av Lantmäteriets yttrande att ett antal avgörande ställningstaganden i förrättningen inte dokumenterats och inte heller har förrättningsmannen vinn-

lagt sig om att ordentligt leta efter de ursprungliga gränsmarkeringarna från gränsbestämningen 1931. Det ligger dock utanför domstolens möjlighet att nu pröva dessa förrättningar eftersom dessa vunnit laga kraft.

Lantmäteriets beslut att ställa in förrättningen

Fastighetsbestämning får enligt 14 kap. 1a § 1 stycket 3:e punkten fastighetsbildningslag (1970:988) (FBL) tas upp till prövning bl.a. om en sakägare har ansökt om det. Av 14 kap. 1 § 1 stycket 1:a punkten FBL framgår att fastighetsbestämning kan avse hur fastighetsindelningen är beskaffad. Detta kan avse bl. a. frågor om gränser sträckning och gränspunkters läge.

Den ansökan om fastighetsbestämning som A.R. nu gjort och som avser gränsen mellan XX i Malmö kommun och YY i Vellinge kommun har varit föremål för förrättningsåtgärder tidigare. Vid fastighetsbestämningen under 2011 konstaterade förrättningslantmätaren, enligt dagboksbladet i akten, att den aktuella gränsen inte är oklar och att fastighetsbestämning därför inte kan ske. Därefter gjordes 2012 en särskild gränsutmärkning vilken, efter prövning i mark- och miljödomstolen, vunnit laga kraft.

Eftersom gränsen klarlagts genom den tidigare gjorda särskilda gränsutmärkningen, som vunnit laga kraft, finner domstolen att det är denna gräns som gäller. Även om det kan finnas synpunkter på hur den tidigare inställda fastighetsbestämningen handlagts eller hur den särskilda gränsutvisningen genomförts kan detta inte ändra detta förhållande.

Frågan är då om domstolen i det nu aktuella överklagandet kan pröva redan lagkraftvunna förrättningsbeslut. Mark- och miljödomstolen konstaterar att någon sådan möjlighet inte finns, utan i så fall får den som vill få överprövat ett lagkraftvunnet beslut undersöka om det går att använda sig av extra ordinära rättsmedel. Mot denna bakgrund konstaterar domstolen att Lantmäteriet haft fog för att ställa in förrättningen och överklagandet ska därför avslås.

Fördelning av förrättningskostnader

A.R. har även i sina yrkanden tagit upp frågan om förrättningskostnader. Det framgår inte helt klart om det avser fördelning av förrättningskostnader i den nu inställda förrättningen eller om det avser förrättningskostnader vid en ny prövning, efter återförvisning, hos Lantmäteriet.

Regler för fördelning av förrättningskostnaderna vid en inställd fastighetsbestämning finns i 14 kap. 13 § FBL som hänvisar till bestämmelserna i 2 kap. 6 § FBL. Här anges i andra stycket att det är sökanden som ska betala uppkomna förrättningskostnader vid en inställd förrättning. Lantmäteriets beslut om fördelning av förrättningskostnader är mot denna bakgrund korrekt.

Rättegångskostnader

K.W. har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 37 400 kr, exklusive moms eller 46 750 kronor inklusive moms.

A.R. har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 22 563 kr inklusive moms.

Av 16 kap. 14 § FBL framgår att mark- och miljödomstolen, efter vad som är skäligt med hänsyn till omständigheterna, får besluta att sakägare som förlorar målet ska ersätta annan sakägare dennes rättegångskostnad. I övrigt ska 18 kap. rättegångsbalken tillämpas i fråga om rättegångskostnader.

Huvudregeln enligt 18 kap. 1 § rättegångsbalken är att part som tappar målet ska ersätta motparten dess rättegångskostnader om inte annat är stadgat.

Enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken ska ersättning för rättegångskostnad även innefatta ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen då målet avgörs till dess betalning sker. Sådan ränta får enligt 18 kap. 14 § rättegångsbalken erhållas av part oavsett att särskilt yrkande därom inte framställts.

Då mark- och miljödomstolen funnit att överklagandet ska avslås är A.R. att anse som tappande part. Mark- och miljödomstolen finner det med hänsyn till omständigheterna i målet skäligt att A.R. ersätter K.W. för hennes rättegångskostnader. Det yrkade beloppet framstår som skäligt. A.R. ska således ersätta K.W. för hennes rättegångskostnader med 46 750 kr inklusive moms, jämte ränta i enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 20 oktober 2017.

Marie Gerrevall

Mats Jansson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Marie Gerrevall, ordförande, och tekniska rådet Mats Jansson.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se